

**ІННОВАЦІЇ
У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ
матеріали
ХІІ Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАЦІЇ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ

матеріали

**XII Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Рівне
2025

Інновації у музичній освіті та мистецтві: матеріали XII Всеукраїнських наукових читань здобувачів мистецької освіти, Рівне 27 травня 2025 р. / упор. Прокопович Т. Ю. Рівне: Відок, 2025. 48с.

Рецензенти:

Виткалов С. В., доктор культурології, професор, голова ради молодих вчених Рівненського державного гуманітарного університету

Толошняк Н. А., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри естрадно-вокального мистецтва ЗВО «Університет Короля Данила»

Цюряк І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету ім. Івана Франка

У збірнику опубліковані науково-пошукові роботи здобувачів вищої освіти, присвячені розв'язанню актуальних проблем музичної педагогіки та музикознавства.

Відповідальність за добір фактів і викладення матеріалу несуть автори.

Схвалено до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(Протокол №12 від 30.10.2025 р.)

© СНТ ФММ РДГУ, 2025

Інтерес до ансамблевого музикування у Сергія Грінченка з'явився ще в дитинстві. У своїх спогадах він зазначав: «Ансамблевий вірус вразив мене ще в ранньому дитинстві: саме тоді я вперше почув і родинний дует, і квартет баяністів Миколи Рівоя» [2].

Під час навчання в Полтавському музичному училищі Грінченко був учасником ансамблю «Балалайка», а у Київській консерваторії – ансамблю «Рідні наспіви». Особливу роль відіграла співпраця з Євгеном Тростьянським (балалайка) та Євгеном Кураєвим (баян). У співтворчості з ними було створено популярні твори: Український сувенір, Кадриль, Капітан.

Сергій Грінченко активно займався створенням оригінальних творів, серед яких: «Українська сюїта», «Танцювальна фантазія», «Мелодії рідного краю». Значну частину його творчого доробку становлять аранжування українських народних мелодій для баяна: Гопак, Метелиця, Козачок, Веснянка, Горлиця. Його збірки, зокрема «Українські народні танці для акордеона» (1984) у редакції Миколи Рівоя, стали важливою частиною навчального і концертного репертуару багатьох музикантів [3].

Репертуар Сергія Грінченка відзначався різноманітністю і глибиною, що сприяло популяризації баяна як академічного інструмента в Україні та за її межами. Отож народний музичний інструмент став сприйматися як універсальний засіб художнього самовираження, здатний звучати на рівні із фортепіано, скрипкою чи духовими інструментами.

Творчий і педагогічний внесок митця відіграє важливу роль у формуванні національної музичної ідентичності. Синтез виконавської майстерності, педагогічної мудрості та глибокого патріотизму робить постать Сергія Грінченка визначальною для сучасної музичної освіти та культури загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Почесні імена України – еліта держави*. URL: <https://logos-ukraine.com.ua>
2. *Історія Полтави*. URL: <http://histpol.pl.ua/ru/kniga>
3. *Українські народні танці для акордеона* / Упоряд. М. Ріволь. Київ: Музична Україна, 1984. URL: <https://accordion.org.ua/collections>

Рудик Оксана

РОЗВИТОК МУЗИЧНО-ТВОРЧИХ НАВИЧОК ДИТИНИ ЗАСОБАМИ КОМПЛЕКСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВАСИЛЯ ВЕРХОВИНЦЯ)

Сучасний розвиток суспільства потребує особистостей, що здатні швидко адаптуватися до соціальних та економічних змін, продукувати нові ідеї, шукати поєднання традиційного та інноваційного. Тому розвиток творчих здібностей дитини є ключовим аспектом сучасної педагогіки. А вивчення українського музично-педагогічного досвіду дозволить розкрити традиції творчого розвитку особистості та використати їх в сучасній музичній освіті.

Проблема розвитку творчих навичок дітей є предметом вивчення багатьох науковців у галузі психології, педагогіки: Ф. Баррон, Дж. Гілфорд, Н. Карпенко, Г. Костюк, Л. Міщиха, В. Моляко, К. Роджерс, А. Тейлор, О. Туриніна, Н. Ханецька та ін. Про музичну творчість дітей писали музиканти-педагоги І. Бушак, О. Грицюк, Н. Жилик, О. Іваненко, О. Комаровська, Н. Кривошея,

О. Мкртчян, Л. Ніколаєнко, В. Рагозіна, О. Ростовський, В. Холоденко та ін. Водночас дослідники в галузі музичної освіти приділяють велику увагу поєднанню різних видів та форм музичної діяльності (Н. Аніщенко, О. Гумінська, О. Карпенко, О. Комаровська, Л. Масол, С. Матвієнко та ін.). Але великого значення сьогодні набуває досвід комплексної діяльності В. Верховинця, про що пишуть Я. Верховинень, О. Лань, О. Мартинів, О. Таранцева, Н. Дем'янка, С. Панасюк, П. Павлюченко та ін.

Метою дослідження є розкриття значення комплексної діяльності (з досвіду Василя Верховинця) для розвитку музично-творчих навичок дитини.

Розвиток музично-творчих навичок у дітей є ключовим аспектом музичної педагогіки, оскільки вони пов'язані з художнім мисленням, емоційним інтелектом, комунікативними здібностями. С. Шип та В. Мельниченко трактують музично-творчі уміння як «уміння ясно уявляти, комбінувати, варіювати, komponувати рівнорівневі елементи і структури музичної форми, передбачувати їх образно-виражальний ефект» [3, с. 50].

У контексті нашого дослідження є цінним визначення творчих умінь школярів М. Шутя як здатності «висловлювати судження про явища, викладати думки, будувати образи, розуміти й розкривати власні почуття в індивідуально забарвленому виконанні пісень, танців, ролей чи функцій у музичному спектаклі, пластичному диригуванні чи жестових етюдах і спектаклях, грі на шумових музичних інструментах та конструюванні таких» [4, с. 6].

В. Верховинець наголошував на формуванні музично-творчих здібностей дитини: потрібно «давати дітям змогу імпровізувати: придумувати мелодії, рухи, створювати «власні пісні», не виправляти надмірно, а підтримувати сміливість бути оригінальними, поєднувати музику з рухами, малюванням, театралізацією». Він наводить приклад: «намалюй музику», «станцюй, як звучить ця пісня», «заспівай казку», зауважу, що потрібно «помічати інтереси та здібності кожної дитини, давати можливість кожному проявити себе у зручній формі – спів, рух, гра» [2, с. 34-35].

В. Верховинець зауважує, що музично-творча діяльність потребує атмосфери довіри, заохочення і гри, в якій дитина не боїться помилитися, а в задоволенні експериментує зі звуками та музичними образами [2, с. 21].

В. Верховинець пропагував комплексний підхід до музичного виховання, який інтегрує спів, рух, гру та елементи ритміки. У своїх працях він описував практичні методи навчання, серед яких «дитячі ігри, шкільний хор, ритмовий оркестр, груповий спів, слухання музики, мистецьке оформлення свят» [2, с. 18].

Музикант-педагог пропонує використовувати комплекс різних видів діяльності: співати, грати на інструменті, рухатись під музику, проводити ігри на розрізнення звуків, висоти, темпу, гучності, використовувати ритмічні вправи, плескання, тупання, гру на шумових інструментах [2, с. 21-22].

Водночас В. Верховинець пропагував гру як поєднання співу, рухів, театралізації, хореографії. Він підкреслював значення гри як природного способу навчання: «Гра є наймиліша хвилинка, яка потрібна дитині для всебічного виховання її молоденького тіла, розуму та її індивідуальних здібностей» [2, с. 3].

Прикладом комплексної діяльності можуть бути пісні з іграми, театралізаціями, танцями із збірки В. Верховинця «Весняночка». Розглянемо веснянку «Подольночка», у якій гармонійно поєднуються спів, гра та рух: діти утворюють коло, співають, рухаються ритмічно, а одна дитина («Подольночка») сидить у центрі й наприкінці гри обирає наступного учасника. Методичний коментар до пісні включає пояснення правил гри, текст та мелодію для вивчення, методичний коментар з пізнавально-розвивальними можливостями пісні (розвиток уваги, ритмічного відчуття, імпровізації та ознайомлення з культурним значенням веснянок).

Вивчення пісні "Диб-диб" з «Весняночки» спонукає учнів до розвитку уяви, ритмічних навичок та соціальної взаємодії. У роботі над цією піснею діти уявляють себе в ролі бабусей і дідусів, рухаються «до лісу збирати гриби», співаючи. Розігрується умовна сценка «збирання грибів» спочатку дівчатками, потім хлопчиками, потім усіма разом. Для цього учні чують поетичні команди-налаштування на дію. Діти виконують імпровізовані ритмічні нахили, координують свої дії з партнером [2, с. 42].

Л. Аристова підкреслює зв'язок ідей та досвіду В. Верховинця з концепціями К. Орфа, Е. Жак-Далькроза: прослідковується схожість ідей в постановці мети музичного виховання – пробудженні творчого потенціалу дітей (К. Орф); у провідній педагогічній ідеї – зв'язок музики з рухом (Е. Жак-Далькроз). Науковиця порівнює використання руху та імпровізації у Е. Жака-Далькроза – імпровізація на фортепіано та у В. Верховинця – імпровізація рухова. Підкреслюється прагнення до триєдності слова, музики і руху (Е. Жак-Далькроз, К. Орф) [1, с. 180].

Таким чином, педагогічна діяльність Василя Верховинця засвідчує використання комплексної пісенно-ігрової діяльності у поєднанні з театралізацією, хореографією, що сприяє розвитку музично-творчих навичок: придумуванню мелодій, рухів, створенню «власних пісень», оригінальному поєднанню музики з рухами, малюванням, театралізацією, вільному прояву дитини у зручній формі – співі, русі, грі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристова Л. *Методика музичного навчання та виховання* : навч.-метод. посібник. Миколаїв : Ілюн, 2018. 404 с.
2. Верховинець В. М. *Весняночка* : ігри з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів / вступ. ст., заг. ред. Я. Верховинця. 4-е вид., перероб. і доп. Київ: Муз. Україна, 1979. 335 с.
3. Шип С. В., Мельниченко В. Г. *Музично-творчі уміння та можливості їх формування з використанням сучасної електронної техніки*. Південноукраїнські мистецькі студії . 2022. № 1. С. 48-53.
4. Шуть М. М. *Інтерпретаційно-виконавські музичні ігри: формуємо творчі вміння школярів*. Мистецтво та освіта. 2018. № 3. С. 6-11.

Старушик Олександра

ЗНАЧУЩІСТЬ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ В ЧАСИ ЛИХОЛІТЬ

Специфіка розвитку сучасного українського музичного мистецтва по-лягає в тому, що зберігаючи протягом століть одні канони, не змінюючи тексту, в той

ЗМІСТ

Прокопович Т. Передмова	3
Бернацька Н. Ф Хоровий спів як чинник формування національної ідентичності українських дітей у польській школі	4
Богдан С. Формування мистецької компетентності підлітків засобами краєзнавства.....	6
Вайда М. Ольга Герасименко-Олійник – берегиня бандурного мистецтва в діаспорі	8
Ванькович Х. Мистецька діяльність Марти Шевченко в контексті розвитку ансамблевого бандурного виконавства на Івано-Франківщині	11
Горева І. Вплив музично-ритмічних рухів на розвиток когнітивних здібностей дітей з порушеннями інтелектуального розвитку	15
Зельман Н. До історії вшановування ювілеїв Михайла Вербицького	17
Княжук Н. Музично-педагогічна діяльність Василя Верховинця	20
Кулик В. Голос Сергія Жадана: на перетині мистецтва й громадського життя ...	22
Михайлишина К. Віртуальні хорові проєкти України в реаліях сьогодення	25
Мішурак М. Фортепіанна музика для дітей Тетяни Афанасенко на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО.....	27
Музичук С. Концертна діяльність Соломії Крушельницької у контексті культурної дипломатії.....	28
Огородник В. Хорова діяльність В. Верховинця у контексті сучасного уроку музичного мистецтва	30
Омельченко С. Сергій Грінченко – сучасний віртуоз-баяніст і ансамбліст.....	32
Рудик О. Розвиток музично-творчих навичок дитини засобами комплексної діяльності (на прикладі педагогічної діяльності Василя Верховинця).....	33
Старушик О. Значущість духовної музики в часи лихоліть	35
Хай Д. Павло Кармалюк – грані таланту видатного митця	37
Худецький О. Сучасна музична індустрія та питання авторських прав	41
Шрамович А. Педагогічні поради Василя Верховинця для сучасного вчителя музичного мистецтва	43
Відомості про авторів	46

Наукове видання

Упорядник *Тетяна Прокопович*

Інновації у музичній освіті та мистецтві XII

Формат 145x210

Папір офсет. Друк офсет. Гарнітура Times New Roman

Ум. др. арк. 2,6. Тираж 50 пр.

Верстка та друк видавництва «Відок»

м. Рівне, вул. С. Бандери 62

(036) 63-80-86